

**Actualisatie quickscan natuurtoets
Havengebied West, Ommen**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van natuurwet- en regelgeving*

COLOFON

Titel: **Actualisatie quickscan natuurtoets Havengebied West, Ommen**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 12-256

Status: Concept

Datum: 28 juni 2012

Auteur: Ing. J.G. (Janneke) Lindenholz

Eindredactie: Ing. M. (Mike) Wallink

Veldonderzoek: Ing. M. Wallink

Opdrachtgever: Gemeente Ommen

Contactpersoon: Dhr. H. Noltes

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2012)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Lindenholz J.G. (2012). Actualisatie quickscan natuurtoets Havengebied West, Ommen; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Conceptrapport 12-256. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding.....	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet en werkwijze	2
2	Gebiedsgerichte natuurbescherming	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Ecologische Hoofdstructuur.....	4
2.4	Natuur buiten de EHS.....	4
3	Flora- en faunawet.....	5
3.1	Inleiding	5
3.2	Zoogdieren	5
3.3	Broedvogels.....	6
3.4	Overige soortgroepen	8
4	Geraadpleegde bronnen	9

Bijlagen

- I - Samenvatting natuurwetgeving
- II - Inventarisatiekaart vleermuizen
- III - Vleermuizenonderzoek
- IV - Huisvesting vleermuizen
- V - Inventarisatiekaart broedvogels
- VI - Huisvesting Huismus
- VII - Huisvesting Gierzwaluw

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van gemeente Ommen (contactpersoon dhr. H. Noltes) heeft EcoGroen Advies BV actualiserend ecologisch onderzoek uitgevoerd in Havengebied West te Ommen.

De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en het vigerend gebiedsgerichte natuurbescherming. Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 21 juni 2012 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

Op basis van de aard van de ruimtelijke ingrepen en de afstand tot beschermde natuurgebieden wordt ingeschat dat de beoogde plannen geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Natura 2000-gebieden, Beschermde natuurmonumenten, EHS of belangrijke natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

- Meerder panden herbergen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. De beoogde plannen hebben geen nadelige gevolgen op mogelijk aanwezige vlieg- en/of jachtroutes en op belangrijk foerageergebied van vleermuizen;
- Vaste verblijfplaatsen van zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren (zoals Steenmarter) zijn niet te verwachten in het pand. Wel zijn enkele laagbeschermden grondgebonden zoogdieren te verwachten;
- Meerdere panden herbergen locaties die geschikt zijn als broedlocatie voor Huismus en Gierzwaluw, beide broedvogels met jaarrond beschermde nesten (van beide soorten zijn overigens ook als nesten vastgesteld). Verder is een meer algemene broedvogels als Spreeuw, Kauw, Merel en Houtduif broedend te verwachten;
- In het plangebied zijn geen reptielen of beschermde flora, vissen, amfibieën, ongewervelden en weekdieren aangetoond of te verwachten.

Vervolgstappen en mitigerende maatregelen

- Als gevolg van de sloop van bebouwing verdwijnen meerdere broedplaatsen van Huismus. Om de functionaliteit van het leefgebied van Huismus te behouden dienen mitigerende maatregelen -uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol- te worden genomen. Mogelijk dient ook een ontheffing te worden aangevraagd;
- Er is nader onderzoek noodzakelijk naar vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en jaarrond beschermde nestplaatsen van Gierzwaluw. Voor vleermuizen dient dit onderzoek zowel in de zomer (juni-half juli) als in de nazomer (augustus-september) plaats te vinden. Voor Gierzwaluw is onderzoek nodig in de periode 15 mei -15 juli;
- Afhankelijk van de resultaten van het aanvullend onderzoek kan het (evenals voor Huismus) noodzakelijk zijn om mitigerende maatregelen te nemen om schade aan Gierzwaluw en/of vleermuizen te voorkomen. Daarbij valt te denken aan het uitvoeren van de werkzaamheden buiten de meest kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode en het vooraf ongeschikt maken van de bebouwing voor vleermuizen. Doorgaans is oktober de meest geschikte periode om deze werkzaamheden uit te voeren. Verder kan het ook noodzakelijk zijn om vervangende nestgelegenheden/verblijfplaatsen te realiseren in de nieuwbouw;
- Voor alle vogels geldt dat werkzaamheden die in gebruik zijnde broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen altijd voorkomen dienen te worden. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Het ontzien van broedvogels is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na half juli. Bepaalde soorten, zoals Houtduif, kunnen echter broeden tot in november;
- Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren, en amfibieën verloren gaan. Om schade aan deze soorten te minimaliseren is het wenselijk - indien de planning van de activiteiten dit toelaat - werkzaamheden in het onderzoeksgebied zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september-december (mits vorstvrij).

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van gemeente Ommen (contactpersoon dhr. H. Noltes) heeft EcoGroen Advies BV een actualiserend ecologisch onderzoek uitgevoerd in Havengebied West te Ommen. In 2006 is voor onder andere Havengebied West door EcoGroen Advies een quickscan natuurtoets (inclusief een nachtelijk vleermuizen bezoek) uitgevoerd (Van den Brandhof 2007). Dit onderzoek is verouderd en dient te worden geactualiseerd voor alleen Havengebied West.

De Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, de consequenties in beeld gebracht van de mogelijk te nemen ruimtelijke ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage I.

1.2 Situatie

Het plangebied is gelegen in het stedelijk gebied van Ommen en betreft een bedrijventerrein, waarop ook enkele woningen aanwezig zijn. Verder zijn groenstroken en tuinen aanwezig. De beoogde plannen bestaan uit de sloop van (vermoedelijk) alle bebouwing en de realisatie van woningen. De groenstroken aan de oostzijde van het plangebied behouden hun groene functie.

Figuur 1: Ligging van het plangebied (bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Algemene opzet en werkwijze

Om inzicht te krijgen in de effecten van de voorgenomen sloop- en bouwwerkzaamheden op juridisch beschermde natuurwaarden zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welke gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft in het plangebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het plangebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen), beschikbare gebiedskennis en bekende ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en gebieden. Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen en/of aanvullend onderzoek ten aanzien van beschermde soorten en/of gebieden nodig is.

2 Gebiedsgerichte natuurbescherming

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en beleidskaders zijn daarbij van belang:

- Internationaal (wetgeving), in Nederland de 'Natuurbeschermingswet 1998', waarin onder andere opgenomen de Natura 2000-gebieden (Europese Vogel- en Habitatrichtlijn);
- Nationaal (beleid), beschreven in de 'Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte', waarin opgenomen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- Provinciaal (beleid), veelal opgenomen in Omgevingsplannen of Streekplannen. Betreft bescherming van natuur buiten de EHS zoals ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten. In de onderstaande paragrafen wordt kort ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000-gebieden

De beschermde waarden van een Natura 2000-gebied worden uitgedrukt in de vorm van instandhoudingdoelen voor habitattypen, vogels en/of andere soorten. Plannen of projecten in of in de nabijheid van een Natura 2000-gebied die de kwaliteit van een habitatype of leefgebied kunnen verslechteren of een storend effect kunnen hebben op soorten, moeten getoetst worden op hun gevolgen voor het gebied.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op een afstand van 330 meter ten zuiden van het plangebied en betreft 'Vecht- en Beneden-Reggegebied'. Het Vecht- en Beneden-Reggegebied kwalificeert zich onder de Habitatrichtlijn. Tussen het plangebied en dit Natura 2000-gebied bevindt zich onder andere stedelijk gebied en een provinciale weg (N340).

Het Vecht- en Beneden-Reggegebied ligt in twee zeer verschillende landschappen: in het rivierengebied (uiterwaarden van de Vecht en de Beneden-Regge) en de hogere zandgronden (Boswachterij Ommen, Beerze, het landgoed Eerde en de Archemer- en Lemelerberg). Habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingdoelen zijn opgesteld worden genoemd in tabel 1 (volgende pagina).

Gezien de huidige bestemming van het plangebied als bedrijventerrein en de tussenliggende barrière in de vorm van stedelijke gebied en een N-weg, kan gesteld worden dat er geen negatieve effecten op kwalificerende habitattypen en soorten zullen optreden door de beoogde inrichting van het plangebied.

Tabel 1 Habitattypen en -soorten waarvoor instandhoudingdoelen zijn opgesteld voor Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied (Ministerie EL&I).

Code	Habitattypen	Code	Soorten
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	H1134	Bittervoorn
H2330	Zandverstuivingen	H1145	Grote modderkruiper
H3160	Zure vennen	H1149	Kleine modderkruiper
H4010A	Vochtige heiden	H1163	Rivierdonderpad
H4030	Droge heiden	H1166	Kamsalamander
H5130	Jeneverbesstruwelen	H1318	Meervleemuis
H6120	Stroomdalgraslanden		
H6230	Heischrale graslanden		
H6430A	Ruigten en zomen		
H7140A	Overgangs- en trilvenen		
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen		
H9190	Oude eikenbossen		
H91E0C	Vochtige alluviale bossen		

Beschermde Natuurmonumenten

Beschermde Natuurmonumenten zijn aangewezen vanwege de aanwezigheid van natuurwaarden, natuurschoon en/of natuurwetenschappelijke betekenis voor dieren of planten. Bij projecten in of in de omgeving van een Beschermde Natuurmonument is noodzakelijk om na te gaan of deze (significante) gevolgen kunnen hebben voor het betreffende gebied.

Het -op 570 meter afstand gelegen- Beschermde Natuurmonument 'Stekkenkamp' zal komen te vervallen als gevolg van de aanwijzing als Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. Als gevolg van de voorgenomen plannen zijn geen negatieve effecten te verwachten op de natuurlijke kenmerken van dit gebied (zie ook onder 'Natura 2000-gebieden').

2.3 Ecologische Hoofdstructuur

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zijn de plannen beschreven voor ruimte en mobiliteit. Hiertoe behoort onder andere de bescherming en realisatie van de Ecologisch Hoofdstructuur, waarvoor de provincies verantwoordelijk zijn gesteld.

De EHS wordt beschermd middels het 'nee, tenzij'-regime. Binnen de EHS zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken (Ministerie van I&M 2012).

Volgens de begrenzing van de EHS, zoals weergegeven in de Omgevingsvisie van de Provincie Overijssel (2009), ligt het dichtstbijzijnde gebied aangemerkt als EHS op een afstand van circa 330 meter van het plangebied. Dit betreft het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. Gezien de tussenliggende barrières en de aard van de beoogde plannen zijn geen negatieve effecten te verwachten op de wezenlijke kenmerken of waarden de EHS.

2.4 Natuur buiten de EHS

Ook buiten de EHS zijn bos- en natuurgebieden aanwezig. Deze gebieden dragen bij aan belangrijke gebiedskenmerken en dienen daarom behouden te blijven (Provincie Overijssel 2009). Tot deze gebieden behoren onder andere weidevogel- en ganzengebieden.

Volgens de kaarten behorend bij Omgevingsvisie Overijssel ligt het plangebied op een afstand van meer dan zes kilometer van natuur buiten de EHS. Negatieve effecten op dit soort gebieden zijn als gevolg van de voorgenomen plannen dan ook niet te verwachten.

3 FLORA- EN FAUNAWET

3.1 Inleiding

Wettelijk kader

De Flora- en faunawet (Ffwet) verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten - ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EL&I noodzakelijk zijn (zie ook bijlage I).

Meest recente beleidslijn DLG/DR

Als gevolg van de doorvoering van de 'Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet' is het momenteel in veel gevallen niet meer noodzakelijk om ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Indien beoordeeld wordt dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats niet in gevaar komt, is het aanvragen van een ontheffing niet meer nodig. In plaats van het aanvragen van een ontheffing dient een op de situatie toegesneden werkprotocol/mitigatieplan op te worden gesteld waarin mitigerende maatregelen worden beschreven. Dit mitigatieplan kan desgewenst ter beoordeling worden voorgelegd aan Dienst Regelingen.

Nieuwste ontwikkelingen

In de afgelopen maanden heeft de Raad van State in meerdere gevallen beslist dat bovenstaande werkwijze geen stand kon houden. Eén en ander is deels van de situatie afhankelijk, maar kan ook gevolgen hebben voor dit project. Momenteel is niet duidelijk wat de gevolgen van de uitspraken zijn. DLG heeft laten weten dat ze aanvragen volgens de gangbare wijze zullen beoordelen, waarbij projecten met adequate mitigatie gewoon doorgang kunnen vinden. Het is echter niet uitgesloten dat op langere termijn geen goedkeuring meer voor deze aanpak te krijgen is. Er dient in dat geval toch ontheffing te worden aangevraagd.

Onderzoeksmethode

Op 21 juni 2012 is een locatiebezoek gebracht. Tijdens dit bezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (Ffwet tabel 2 en 3) en aan bedreigde (Rode Lijst) soorten. Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen, ongewervelden en weekdieren.

Naast veldonderzoek is gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens van flora en fauna, afkomstig van het uitgevoerde onderzoek in 2006, diverse verspreidingsatlassen en overige databanken (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen). Deze gegevens zijn in de beschrijving van soortgroepen betrokken.

In dit hoofdstuk worden de soort(groep)en beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht.

3.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ffwet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. Van deze drie onderdelen genieten de (vaste) verblijfplaatsen de hoogste bescherming. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in

bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/ zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven.

In voorliggende situatie is sprake van de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen. Daarnaast is het plangebied beperkt geschikt als (niet onmisbaar) foerageergebied. In de directe omgeving van het plangebied zijn mogelijk vliegroutes aanwezig. Gezien de beoogde werkzaamheden zijn hier geen negatieve effecten op te verwachten.

Op basis van een visuele inspectie wordt geconcludeerd dat meerdere te slopen panden locaties herbergen die geschikt zijn als (vaste) verblijfplaatsen voor vleermuizen (zie bijlage II voor de betreffende panden). Zo is er onder andere ruimte onder dakpannen en zijn er stootvoegen aanwezig die tot ruimte in de spouwmuur leiden. Deze plekken zijn vooral geschikt als verblijfplaats van Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger.

Aanvullend onderzoek

Hoewel in de te slopen panden in 2006 geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn aangetroffen, kan op basis hiervan de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen niet worden uitgesloten. Vanwege het mobiele karakter van vleermuizen raken gegevens relatief snel gedateerd. Vleermuizen kunnen namelijk meerdere malen per jaar van verblijfplaats wisselen. Hoewel er geen richtlijnen zijn ten aanzien van de houdbaarheid van vleermuizenonderzoek, wordt doorgaans een periode van één tot twee jaar aangehouden.

In deze situatie betekent dat de gegevens uit 2006 niet meer (juridisch) houdbaar zijn. Daarnaast voldoet de destijds toegepaste werkwijze niet aan de huidige onderzoeksmethodiek voor vleermuisonderzoek. Zodoende dient voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden te worden onderzocht of de eerder genoemde bebouwing door vleermuizen gebruikt wordt als vaste verblijfplaats. Op deze wijze kan een inschatting worden gemaakt van de te verwachten effecten en eventueel benodigde vervolgstappen. Dit onderzoek dient zowel in de zomer (juni-half juli) als in de nazomer (augustus-september) plaats te vinden (zie ook bijlage III).

Steenmarter

In de omgeving van het plangebied is de middelhoog beschermde Steenmarter (Ffwet tabel 2) bekend (Douma *et al.* 2011, waarneming.nl en zoogdieratlas.nl). In het plangebied is gezocht naar sporen (prenten, prooiresten en uitwerpselen), maar er zijn geen aanwijzingen aangetroffen van bewoning van de panden door Steenmarter. Omdat Steenmarters hun verblijfplaatsen vervuilen met prooiresten, geursporen en uitwerpselen wordt niet verwacht dat de bebouwing als verblijfplaats door Steenmarter wordt gebruikt. Mogelijk wordt het plangebied wel incidenteel als foerageergebied gebruikt.

Overige zoogdieren

In het plangebied zijn verblijfplaatsen te verwachten van laagbeschermd zoogdieren als Huispitsmuis, Veldmuis, Rosse woelmuis, Bosmuis, Tweekleurige bosspitsmuis, Egel en Mol. Mogelijk komen ook de niet beschermde Bruine rat en Huismus voor.

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele laag beschermde zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde zoogdieren geldt in deze situatie automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren hier niet aan de orde is.

3.3 Broedvogels

Aangezien dit onderzoek een quickscan betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Tijdens het veldonderzoek is met name gekeken naar de aanwezigheid van broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen. Daarnaast is op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgment en bekende ecologische principes beoordeeld welke soorten aanwezig kunnen zijn.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verstoord of verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Dit betreffen de broedvogels Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw.

In het plangebied zijn nesten van de jaarrond beschermde Huismus en Gierzwaluw aangetroffen en/of te verwachten. Overige soorten waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn, zijn niet aangetroffen en worden op basis van het ontbreken van geschikt biotoop en/of sporen (zoals braakballen) ook niet verwacht. Welke functie het plangebied heeft voor Huismus en Gierzwaluw en welke consequenties dit heeft, wordt in onderstaande tekst toegelicht.

Huisumus

In het plangebied zijn vijf panden aanwezig met geschikte broedmogelijkheden voor Huismus. In drie van deze panden zijn in totaal zeven broedparen van Huismus waargenomen (zie bijlage V). Als gevolg van de sloop van de bebouwing zal broedgelegenheid voor deze zeven paar Huismussen verdwijnen. Hoewel in de omgeving meerdere voor Huismus geschikt panden aanwezig zijn, wordt verwacht dat deze reeds bezet zijn door andere Huismussen en er dus geen uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn in de omgeving van het plangebied.

Om de functionaliteit van het leefgebied te bewaren en schade aan individuen te voorkomen zijn mitigerende maatregelen noodzakelijk. Deze maatregelen dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol. Eveneens kan het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk zijn (zie ook §3.1). De te nemen mitigerende maatregelen betreffen onder andere:

- Realiseren van alternatieve broed- en slaapplekken voorafgaand aan de sloop van de bebouwing en in de nieuwbouw (zie bijlage III);
- Uitvoering van de sloopwerkzaamheden buiten het broedseizoen van Huismus (dus in de periode 1 september - 1 maart).

Gierzwaluw

Voor de zomervogel Gierzwaluw¹ is in vier panden geschikt broedbiotoop aanwezig (zie bijlage V). De betreffende panden hebben daken bestaande uit steile pannendaken, waarbij op diverse plekken ruimten aanwezig zijn die geschikte broedplekken vormen voor Gierzwaluw. In één van deze panden is reeds een broedlocatie vastgesteld².

Om na te gaan of Gierzwaluw broedend aanwezig is en in welke mate, is het nodig een aanvullend bezoek uit te voeren in de periode 15 mei - 15 juli. Mochten (meerdere) Gierzwaluwen in de te slopen bebouwing aanwezig zijn, dan is het noodzakelijk om de werkzaamheden aan de betreffende panden buiten het broedseizoen van de soort uit te voeren - dus is in de periode 1 augustus tot en met 1 mei - en vervangende nestgelegenheid aan te brengen. In bijlage VII zijn enkele suggesties voor vervangende verblijfplaatsen opgenomen. De maatregelen voor deze soort dienen eveneens te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol dan wel ontheffingsaanvraag.

Overige broedvogels

In het plangebied zijn verder algemeen voorkomende broedvogels zoals Spreeuw, Kauw, Witte kwikstaart, Vink, Winterkoning, Merel en Houtduif aangetroffen en/ of te verwachten.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd:

¹ Gierzwaluw is in Nederland aanwezig van circa eind april tot en met eind juli.

² Ten tijde van het veldbezoek op 21 juni 2012 werd één invliegende Gierzwaluw vastgesteld.

periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens de broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Voor de meeste van de aanwezige soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Wanneer in de periode tussen half juli en half november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn binnen de invloedsfeer van de plannen. Houtduif kan namelijk broeden tot half november.

3.4 Overige soortgroepen

(Zwaarder) beschermde soorten uit de soortgroepen flora, vissen, amfibieën, reptielen, ongewervelden en weekdieren zijn tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen en worden van het vanwege het ontbreken van geschikt biotoop (zoals oppervlaktewater en geschikte groenstructuren) ook niet verwacht in het plangebied. Onder strooisellaag en ruigte van de aanwezige groenstructuren is wel overwintering te verwachten van enkele laag beschermde amfibieën zoals Bruine kikker, Gewone pad en/ of Kleine watersalamander.

Effecten op overwinterende laag beschermde amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de overwinteringsperiode van amfibieën (half november - februari/maart). De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op het land.

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

Literatuur

- Bekker J.P., P. Twisk en A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.
- Brandhof P.M. van den (2007). Natuurtoets uitbreiding woningbouw de Drieslag, Ommen; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 06-085B. EcoGroen Advies, Zwolle.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Douma M., C.P.M. Zoon & A.D. Bode (2011). De Zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Concept, Versie 1.1. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV.
- Lange E., P. Twisk, A. van Winden en A. Diepenbeek (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgegeven door de KNNV.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Drukkerij Ando, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van Rode Lijsten flora en fauna.
- Provincie Overijssel (2009). Omgevingsvisie Overijssel; Visie en uitvoeringsprogramma voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel. Mei 2009, Provincie Overijssel.

Internet

- Ministerie van EL&I (www.rijksoverheid.nl/ www.drloket.nl/).
- Piscaria/ Limnodata Neerlandica (www.limnodata.nl/).
- Provincie Overijssel:
- Kaartmachine behorend bij 'Omgevingsvisie Overijssel' (<http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/omgevingsvisie/omgevingsvisie.html>);
 - Atlas van Overijssel (2011): Kaart Ecologische Hoofdstructuur (<http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/atlasoverijssel/atlasoverijssel.html>).
- Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen).
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).
- Zoogdieratlas.nl (website met zoogdierwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGEN

Bijlage I: Samenvatting natuurwetgeving

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (onder andere *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

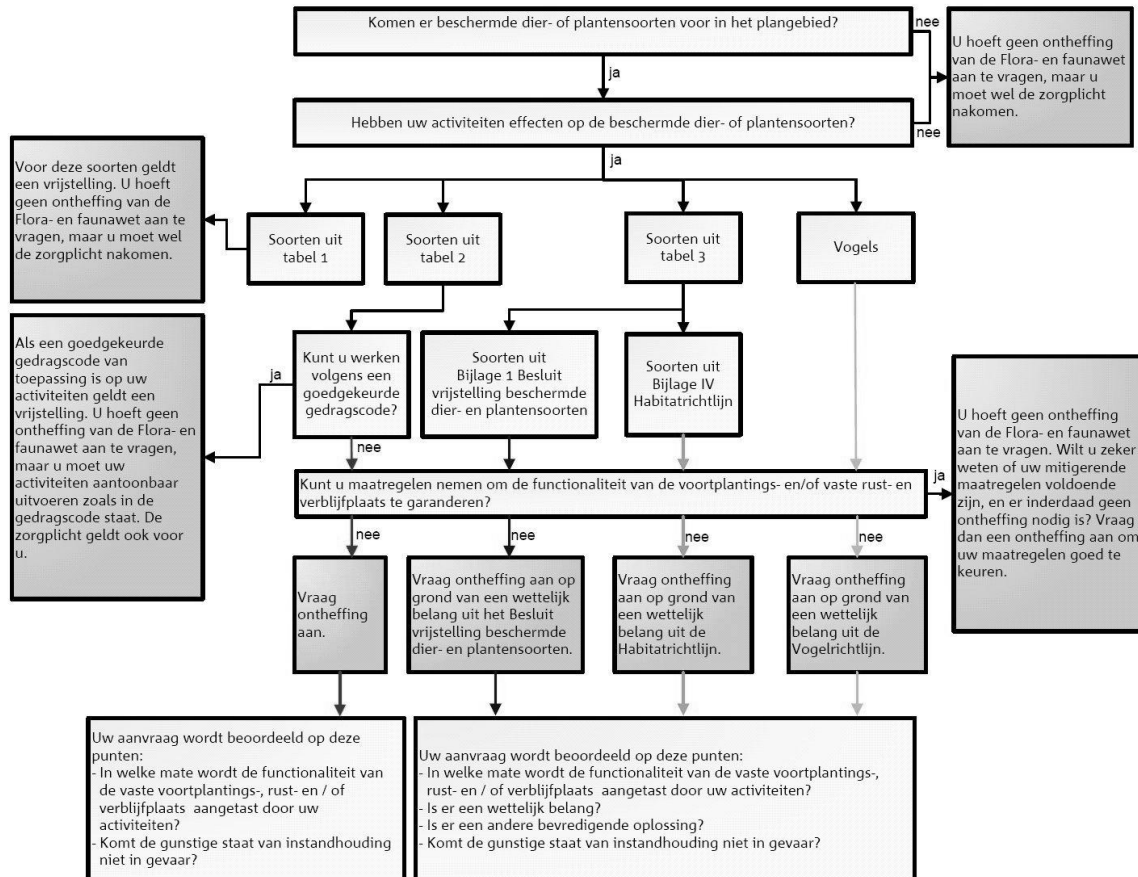
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels³.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd⁴. Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

³ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

⁴ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EL&I. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaande samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

Bijlage II: Inventarisatiekaart vleermuizen

Actualisatie quickscan natuurtoets Havengebied West, Ommen

Vleermuizen

LEGENDA

- Potentiele verblijfplaats

— Begrenzing plangebied

— Ondergrond

© ECOGROEN ADVIES BV 2012

Bijlage III: Vleermuizenonderzoek

Op locaties waar het voorkomen van vleermuizen wordt verwacht is het in veel gevallen van belang nader onderzoek te doen. Wanneer schade aan potentiële vaste verblijfplaatsen wordt verwacht en/of wanneer negatieve effecten op vliegroutes en/of foerageergebied niet kunnen worden uitgesloten is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren.

Vaste verblijfplaatsen kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven (juni - juli), baltslocaties/paarverblijven (augustus - september) en winterverblijven (half oktober- begin april). Het vaststellen van de aan- of afwezigheid van vliegroutes en de functionaliteit van het gebied als foerageergebied kan het beste in de zomerperiode (mei- half juli) worden uitgevoerd. De genoemde perioden zijn globaal en kunnen afhankelijk van het weer en de soort wat eerder of later in het seizoen liggen.

Middels nachtelijke bezoeken (rond de schemering) wordt onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. Met behulp van een zogenaamde 'batdetector' kunnen de ultrasone geluiden van vleermuizen voor de mens hoorbaar gemaakt worden en kunnen verschillende soorten op naam worden gebracht. Vaste verblijfplaatsen kunnen vaak ook gelokaliseerd worden aan de hand van zichtwaarnemingen van in- en uitvliegende exemplaren. Het is niet mogelijk dit type onderzoek in de maanden november - april uit te voeren in verband met de winterslaap. Ze zijn dan niet alleen inactief, maar 'huizen' bovendien vaak op andere locaties dan gedurende het zomerhalfjaar.

Het aantal uit te voeren bezoeken hangt af van de te verwachten functies. Door het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus is een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen (zie ook onderstaand kader). De deskundigen van EcoGroen Advies baseren de te volgen inventarisatie (onder andere het aantal bezoeken en de periode) op dit protocol, maar stemmen de strategie en inzet telkens af op de omvang en complexiteit van de locatie.

Protocol voor vleermuisonderzoek

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is regelmatig complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek. Het protocol wordt ondersteund door de Dienst Landelijk Gebied (Ministerie van EL&I) en de Zoogdierverseniging.

Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtsnoer en niet als plicht. Het volgen van het vleermuisprotocol wordt echter wel aangeraden. Het toepassen van het protocol geeft zekerheid op twee punten:

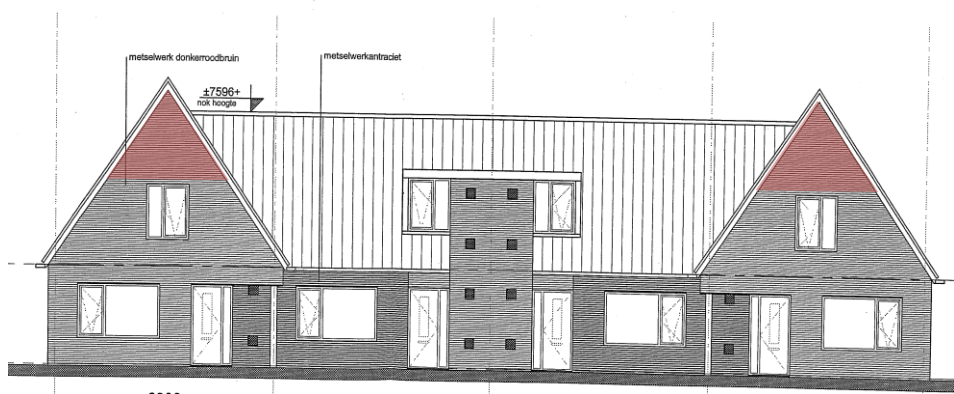
- 1) Dat de Dienst Landelijk Gebied geen aanvullend inventarisatieonderzoek verlangt bij een ontheffingsaanvraag volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet;
- 2) Dat een onderzoek stand houdt in eventuele juridische procedure.

Bijlage IV: Huisvesting vleermuizen

Minstens de helft van de in Nederland voorkomende soorten vleermuizen maakt in meer of mindere mate gebruik van door de mens gemaakte gebouwen als verblijfplaats. Dat kunnen gewone huizen zijn maar ook kerken en forten. Door renovaties, isolatie of sloop verdwijnen veel plekken waar vleermuizen kunnen huizen. Verder is in de huidige bouwstijl weinig ruimte voor vleermuizen. Met eenvoudige maatregelen (in bijvoorbeeld nieuwbouw of bij renovatieprojecten) kan huisvesting van vleermuizen gerealiseerd worden.

Toegankelijk maken van de spouwmuur

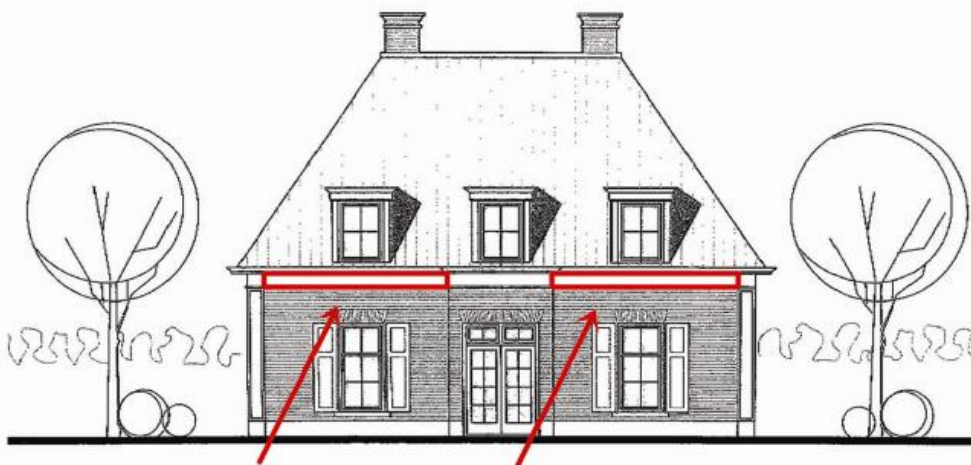
Spouwmuren zijn voor vleermuizen als Gewone dwergvleermuis al toegankelijk via een open stootvoeg van circa 1 à 2 cm. Van belang is dat de open stootvoegen op minimaal een halve meter onder de bovenrand van het gebouw aangebracht worden om warmteverlies en tocht te voorkomen. Daarnaast is van belang dat geen irriterend glaswol wordt toegepast in de spouwmuur. Alternatieve opties zijn het toepassen van plaatvormig isolatiemateriaal (bijvoorbeeld Mupan Ultra, merk Isover), waarbij een luchtspouw van circa vier centimeter overblijft of het weglaten van isolatiemateriaal onder en boven de gecreëerde open stootvoeg(en).

Figuur 1:
Voorbeeldlocatie open stootvoegen (rode arcering).

Houten betimmering aan buitenzijde gebouwen

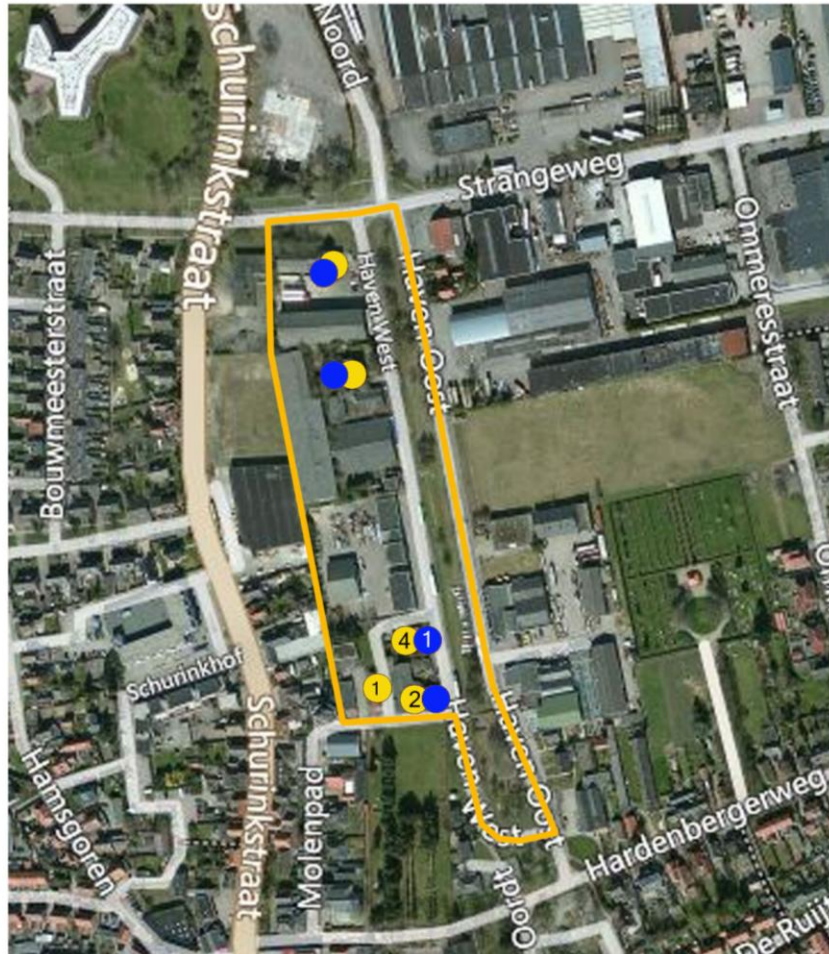
Voorbeelden zijn boeiboorden en gevelbetimmering, waarbij tussen de muur en het boeiboord/gevelbetimmering een smalle ruimte van circa 24 mm wordt gelaten (zie onderstaand figuur). Deze ruimte kan dan toegankelijk gemaakt worden door de onderzijde open te laten. Van belang is dat onder de opening een obstakelvrije af- en aanliegzone van minimaal twee meter aanwezig is.

Figuur 2: Voorbeeld gevelbetimmering

Bijlage V: Inventarisatiekaart broedvogels

Actualisatie quickscan natuurtoets Havengebied West, Ommen

Broedvogels

LEGENDA

- (potentiele) broedlocatie Huismus
Getal wijst op aantal broedpaar
- (potentiele) broedlocatie Gierzwaluw
Getal wijst op aantal broedpaar

- Begrenzing plangebied
- Ondergrond

Bijlage VI: Huisvesting Huismus

De Huismus is de afgelopen decennia sterk in aantal achteruit gegaan; sinds 5 november 2004 is de soort op de Rode Lijst van bedreigde vogelsoorten opgenomen. Vergeleken met 1960 is de populatie gehalveerd. Eén van de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang is het verdwijnen van nestgelegenheid en openbaar groen. Hieronder zijn de drie belangrijkste mogelijkheden beschreven om vervangende nestgelegenheid voor Huismus te creëren. Tevens is een beschrijving gegeven voor het stimuleren van de voedselvoorziening van Huismus.

Huismussenpannen

Het bedrijf Waveka verkoopt speciale Huismussendakpannen en grote dakpanfabrikanten als Lafarge en Koramic kunnen door hen gemaakte dakpantypen op verzoek uitvoeren in een nestpan-variant voor Huismussen (ronde opening), hoewel dit niet voor alle typen kan.

Figuur 1: Mussendakpan (waveka.nl)

Vogelvide

De Vogelvide biedt Huismussen een veilige nestplek onder dakpannen. Het product kan worden aangebracht bij de onderste rij pannen op het dak, ter hoogte van de dakvoet. Simpel gezegd is het een prefab nestkast die over de gehele breedte van het dak kan worden aangebracht. De Vogelvide voldoet aan de eisen zoals gesteld in het Bouwbesluit. De Vogelvide kent een aantal geïntegreerde functies zoals:

- Past onder vrijwel alle soorten pannen en alle soorten pannendaken;
- Waarborgt een goede ventilatie van het dak;
- Voorkomt dat vogels verder onder de pannen kruipen, zodat vervuiling wordt tegengegaan;
- Duurzaam en eenvoudig, zowel in de professionele bouwwereld als door particulieren toe te passen.

Figuur 2: Vogelvide (vogelbescherming.nl)

De Vogelvide is de afgelopen jaren met goed resultaat getest in Noordwijk, Amsterdam, Alkmaar en Hardenberg. Voor meer informatie wordt verwezen naar de website van de Vogelbescherming (www.vogelbescherming.nl) en Monier (www.monier.nl).

Mussenkasten en mussenflats

Deze houten of betonplex nestkasten zijn kant en klaar te koop, maar zijn ook eenvoudig zelf te (laten) maken. Ze zijn erg geschikt om onder oversteken en dakgoten te plaatsen. Ondanks het gebruik van duurzame materialen hebben deze kasten een beperkte levensduur en daarom verdient de vogelvide de voorkeur. Wel zijn deze kasten geschikt als tijdelijke maatregel, bijvoorbeeld als de vervangende nieuwbouw op zich laat wachten. In zo'n geval kunnen bestaande panden in de buurt met zulke kasten worden uitgerust. Nestkasten worden onder andere geleverd door Vivara. Ze zijn in alle kleuren te verven.

Adressen voor nadere informatie:

www.waveka.nl

www.vivara.nl

<http://www.haagsevogels.nl/cms/index.php?page=mussenflat-bouwen>

Figuur 3: Mussenkast (vivara.nl)

Stimuleren voedselvoorziening Huismus

Om ervoor te zorgen dat de omgeving een zo goed mogelijke voedselopbrengst voor Huismussen oplevert wordt geadviseerd om een zo soortenrijk mogelijke vegetatie te ontwikkelen. Elke plantensoort heeft een beperkte bloeitijd en trekt dan allerlei insecten. Als er gedurende langere tijd (Huismus kan jongen hebben tussen begin april en half september) verschillende planten in bloei zijn zullen ook langere tijd allerlei insecten beschikbaar zijn. Daarnaast zijn struiken, heggen en klimop van belang om jaarrond beschutting te bieden.

Bijlage VII: Huisvesting Gierzwaluw

Gierzwaluwpannen (permanente voorziening)

Indien een pannendak met een dakhelling steiler dan 45 graden wordt aangebracht, kunnen Gierzwaluwpannen worden gebruikt. Deze vormen alleen de toegang tot de bovenkant van het dakbeschot. Een Gierzwaluw die gebruik maakt van de opening maakt een nestje op enige afstand van de opening, in de kruising van de panlat en tengel. Een belangrijke voorwaarde voor een goed werkende gierzwaluwdakpan is dat er een vrije aanvliegopening aanwezig is. Monier heeft in samenwerking met Gierzwaluwbescherming Nederland een speciale gierzwaluwpan ontwikkeld (www.monier.nl onder Gierzwaluwdakpan). Ook veel andere dakpanfabrikanten (o.a. Wienerberger) hebben gierzwaluwpannen in hun assortiment maar deze beschikken vaak over een te hoge rand langs de onderzijde van de invliegopening waardoor ze veelal onbruikbaar zijn voor Gierzwaluwen.

Figuur 1: Gierzwaluwpan van Monier, ontwikkeld in samenwerking met Gierzwaluwbescherming Nederland

Aandachtpunten bij het realiseren van huisvesting voor Gierzwaluw

Om de te realiseren gierzwaluwvoorzieningen tot een succes te maken, is het van belang onderstaande punten in acht te nemen:

- Omdat Gierzwaluwen vaak bij elkaar broeden, dienen meerdere voorzieningen dicht bij elkaar geplaatst te worden;
- Neststenen/nestkasten dienen uitsluitend in/aan de koele noord- en oostgevels aangebracht te worden in verband met de hitte die in nestlocaties kan ontstaan;
- Een ruime vrije aanvliegroute is noodzakelijk. Dus geen bomen voor de neststenen, geen belendende gebouwen, geen draden, schoorstenen of vlaggenstokken et cetera die het aan/afvliegen kunnen bemoeilijken;
- Er mogen zich geen horizontale vlakken (bijvoorbeeld platte daken, balkons, galerijen) en naar buiten draaiend ramen direct onder de Gierzwaluwvoorzieningen bevinden, in verband met de vrije val van 3 meter die Gierzwaluwen moeten kunnen maken bij het verlaten van de nestplaats;
- In de Gierzwaluwvoorzieningen dient enig nestmateriaal (hooi) aan gebracht te worden, omdat Gierzwaluw maar moeizaam eigen nestmateriaal kan bemachtigen. Voor gierzwaluwdakpannen kan tot 1 meter aan weerszijden van de nestpan hooi aangebracht worden;
- In het geval van Gierzwaluwdakpannen is het van belang dat direct boven de panlatten - indien gladde isolatieplaten worden toegepast - een ruwe ondergrond wordt aangebracht (bijvoorbeeld ruwe zijde hardboard met een hoogte van 5-10 centimeter), zodat Gierzwaluw zich onder het dak kan verplaatsen;
- Onderhoud en schoonmaak van kunstnesten is niet nodig omdat Gierzwaluwen vrijwel geen nestmateriaal aanbrengen en niet in het nest poepen.

Adressen voor Gierzwaluwproducten:

www.vogelbescherming.nl - www.gierzwaluw.com - www.waveka.nl - www.vivara.nl - www.monier.nl